

НАПРЯМ 2. КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНА СПАДЩИНА КРАЇН АЗІАТСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКОГО РЕГІОНУ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-356-2-8>

Венгер С. В.

студент магістратури кафедри японської мови і перекладу

факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СУЧАСНОГО ЯПОНСЬКОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ: ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНИЙ ТА ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТИ

Ключ до розуміння різниці між розмовою (会話) та діалогом (対話) лежить у семантиці, або ж – у значущості. Навіть якщо ми переживаємо певну ситуацію, ми не завжди усвідомлюємо весь спектр її значення. Наприклад, те, що для досвідченого співробітника є «поширеною несуттєвою помилкою», новому працівнику може здатися «фатальною помилкою, яка вплине на його роботу або й усю кар'єру». Отже, досвідчені люди й люди без досвіду перебувають в однаковій ситуації, але «значення» (чи значущість) її для кожної з двох категорій буде різним. Японські фахівці, у цьому контексті, полюбляють наводити також приклад, коли різні люди ніби по-різному сприймають один і той самий колір (що, безперечно, віддзеркалюється в мові) [3].

Проте, наскільки це проблематично, і навіщо ми взагалі про це заговорили? Річ у тім, що спілкування ніяк не налагоджується зазвичай тоді, коли виникає якесь непорозуміння (або ж – так звана інформаційна прірва, コミュニケーション・ギャップ [4], яка, до речі, широко використовується як мотивуючий чинник під час розробки комунікативних вправ з розмовної японської мови для роботи в аудиторії), і це, на нашу думку, – істина, що не потребує перевірки. І саме діалог передбачає подолання цієї прірви або, іншими словами, розбіжностей у трактуванні семантики та сприйнятті значущості ситуації, що склалася. Японці часто наголошують на тому, що коли ви відчуваєте, що не можете адекватно висловити свої почуття, то йдеться про неможливість поговорити взагалі, тобто комунікація не має успіху. Задля того, щоб це усунути, необхідно спершу виявити, а потім спробувати подолати персональні відмінності в «значеннях», які кожен

з нас має, тобто ту саму інформаційну прірву, складові якої ще належить ретельно вивчити, що ми, зокрема, і плануємо зробити у процесі написання магістерської роботи.

Загалом же, дослідження сучасного японського діалогічного мовлення у лексико-граматичному та жанрово-стилістичному ключах постає вельми актуальним як для теорії, так і для практики перекладу, не кажучи вже про лінгводидактику [2]. Наведемо тут лише окремі, але дуже суттєві з точки зору системи японської мови приклади. Так, у процесі перекладу роману Ріса Ватая “Спина, яку ви хочете вдарити” [6] ми дійшли попереднього висновку, що аналіз лексико-граматичних особливостей допоможе виявити, зокрема, цікаві відмінності у вживанні специфічних лексичних одиниць *васей ейго* (和製英語, букв.: японська мова, створена в Японії) [5], а також оноματοпоетичної лексики (прошарок якої є в японській мові дуже значним) у діалогах персонажів порівняно з авторським текстом, адже це, з-поміж іншого, підкреслює необхідність урахування широкого контексту у процесі перекладу, аби забезпечити повноту та точність передачі всіх відтінків (культурологічних, стилістичних, стильових, жанрових тощо).

Окрім того, дослідження діалогів у контексті жанрових та стилістичних особливостей японських художніх текстів дає достатньо об’єктивне уявлення про важливість використання в японській лінгвокультурі ввічливої мови та специфічних засобів сигналізації про підтримання контакту зі співрозмовником *айдзучі* (相槌) [1] для ефективної передачі емоцій та взаємодії між учасниками розмови. Ці аспекти роблять діалогічне мовлення одним із ключових об’єктів вивчення японського мовознавства й перекладознавства, а власне дослідження ввічливого мовлення та *айдзучі* сприяє поглибленню розуміння культурних контекстів та, звісно ж, підвищує ефективність перекладу.

Ми також не минаємо у процесі дослідження питання про різницю у використанні *васей ейго* та оноματοпеї, з одного боку, в межах діалогів персонажів роману, а з іншого – в авторському тексті. Проведення такого порівняльного аналізу становить нові виклики для перекладача, зокрема в розумінні та передачі автентичності індивідуального стилю в різних контекстах під час роботи з художнім текстом.

Отже, прогнозовані результати цього дослідження постають значущими у контексті системного вивчення та врахування лексико-граматичних та жанрово-стилістичних особливостей японського діалогічного мовлення для досягнення високої якості перекладу, що враховує не лише структурний, але й культурологічний та соціологічний аспекти.

Література:

1. Бондарчук Т. До питання про особливості формування лінгвосоціокультурної компетенції студентів на початковому етапі мовних ВНЗ (на матеріалі айдзучі). *Мовні і концептуальні картини світу*. 2012. № 40. С. 159–163. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikks_2012_40_32
2. Горновська О. До питання про організацію навчання майбутніх філологів японського діалогічного мовлення в умовах кредитно-модульної системи. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2013. № 45. С. 137–142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikks_2013_45_25
3. キャリアカウンセラー、キャリアコンサルタントなどの通信講座・通学講座は、日本マンパワー。日本マンパワーWebサイト。URL: <https://www.nipponmanpower.co.jp/> (date of access: 24.11.2023).
4. コミュニケーションギャップとは？無くすための対策は？【業務効率/コミュニケーション】 – 経営コンサルティングの株式会社武蔵野。経営コンサルティングの株式会社武蔵野。URL: <https://www.m-keiei.jp/musashinocolumn/management/communicationgap> (date of access: 24.11.2023).
5. 和製英語事典 / 編集: 亀田 尚己, 青柳 由紀江, J.M.クリスチャンセン. 東京: 丸善出版, 2014. 320頁.
6. 綿矢 りさ. 蹴りたい背中. 東京: 河出書房新社, 2007. 192頁.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-356-2-9>

Hadzhosa D. R.

Independent researcher (ethnomusicology and religious studies),

Senior Lecturer

Kyiv University of Law of the National Academy of Sciences of Ukraine

Kyiv, Ukraine

CULTURAL ASPECTS OF GUQIN TRADITION (古琴): LANGUAGE, MUSIC, PHILOSOPHY AND THEIR PROFOUND RELATIONSHIP

Among the vast number of ancient Chinese musical instruments that embodied the concordance of philosophy, language, religion, and music, one can single out one special one: the qin (琴), also known as the guqin (古琴).